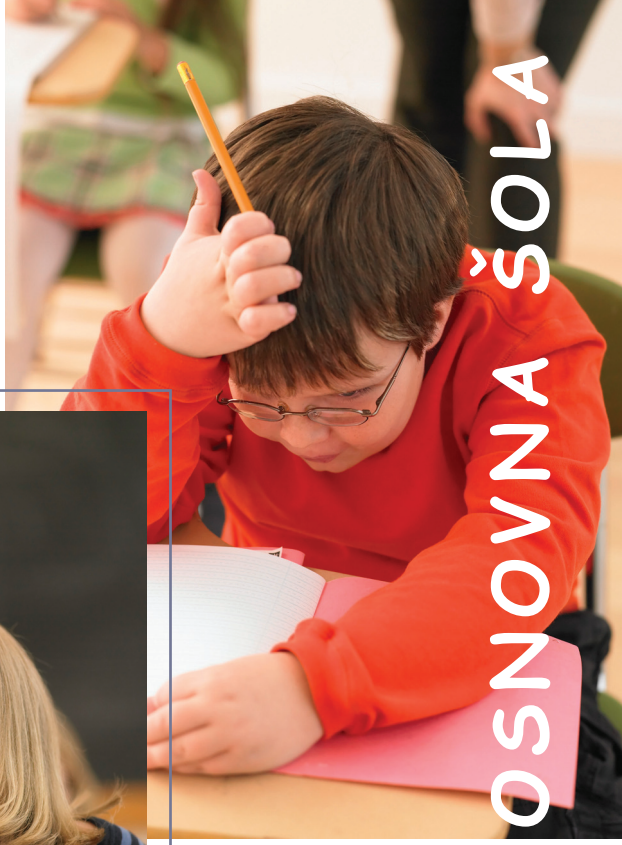

OSNOVNA ŠOLA

2022/2023

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

informacije za učence in starše

OSNOVNA ŠOLA
Nacionalno preverjanje znanja
Informacije za učence in starše

© Državni izpitni center 2022

Pripravil: Državni izpitni center; potrdila: Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja

Izdal in založil: Državni izpitni center

Oblikovanje naslovne strani: Barbara Železnik Bizjak

Fotografije: Buenos Dias, OŠ Ledina

Ilustracije: Tomaž Verbič Šalamon

Lektoriranje: Bernarda Krafogel

Prelom: Peter Škrlj

Enaindvajseta dopolnjena izdaja

www.ric.si

Ljubljana, september 2022

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

Osnovna šola
COBISS.SI-ID 117872131
ISBN 978-961-6899-69-7 (PDF)

OSNOVNA ŠOLA

Nacionalno preverjanje znanja
Informacije za učence in starše

DRAGI UČENCI, SPOŠTOVANI STARŠI!

V obstoječem šolskem sistemu Slovenije je nacionalno preverjanje znanja (v nadaljevanju NPZ) pomemben element pri ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti šolskega dela. Temeljni smisel NPZ-ja je, da vsi skupaj – učenke in učenci s starši, učitelji, ravnatelji in drugi strokovni delavci šole, pa tudi na ravni celotnega sistema vzgoje in izobraževanja – preverimo, kako uspešni smo pri doseganju ciljev in standardov znanja, določenih z učnimi načrti, in na tej podlagi ustrezno načrtujemo nadaljnje vzgojno-izobraževalno delo. Dosežek posameznega učenca pri NPZ-ju njemu, njegovim staršem in tudi učiteljem omogoča predvsem dodatno informacijo, na podlagi katere lahko bolje spremljajo šolsko delo (npr. katere vsebine učnega načrta obvlada slabše, katera so njegova močna področja glede na vsebino vsakoletnega preizkusa in v primerjavi z vrstniki v državi).

Po sedanji zakonodaji se NPZ opravlja ob koncu 6. in 9. razreda osnovne šole. Ob koncu 6. razreda se preverja znanje iz matematike, slovenščine (na narodno mešanih območjih iz italijanščine oz. madžarščine) in tujega jezika. Ob koncu 9. razreda pa se poleg znanja iz slovenščine (na narodno mešanih območjih iz italijanščine oz. madžarščine) in matematike preverja znanje tudi iz tretjega predmeta, ki ga vsako leto določi minister, pristojen za šolstvo. Preverjanje ob koncu 6. in 9. razreda je obvezno za vse učence (razen za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom, kjer je preverjanje znanja prostovoljno). Za učence zasebnih šol in šol, ki izvajajo program osnovne šole po posebnih pedagoških načelih, je tretji predmet pri NPZ-ju prvi tuji jezik. Učenci priseljenci iz drugih držav, katerih materni jezik ni slovenski in se prvič vključijo v osnovno šolo v Republiki Sloveniji v 6. in 9. razredu, opravljajo NPZ v tem šolskem letu prostovoljno.

Dosežek učenca pri NPZ-ju ne vpliva na zaključno oceno, ki jo ima učenec pri pouku določenega predmeta, niti na uspešen zaključek osnovne šole, niti ni namenjen temu, da bi le na podlagi dosežkov učencev pri NPZ-ju celostno ocenjevali kakovost dela posamezne šole, ravnatelja ali posameznega učitelja. Dosežki pri NPZ-ju ob koncu 9. razreda vplivajo na prehod v srednje šole le v primeru, ko ima več kandidatov na spodnji meji v izbirnem postopku enak seštevek zaključnih ocen iz obveznih predmetov 7., 8. in 9. razreda. Le v tem primeru se upošteva tudi dosežek pri NPZ-ju iz slovenščine ali italijanščine oz. madžarščine na narodnostno mešanih območjih in matematike, če se učenke, učenci in njihovi starši s tem strinjajo. Poudariti je treba tudi to, da dosežek pri NPZ-ju pokaže le tisti del znanja učencev, ki ga je mogoče preveriti pisno. V njem torej ni upoštevano tisto znanje, ki ga je mogoče preveriti le ustno ali praktično (npr. govorne sposobnosti, praktično delo), kar učitelji preverjajo in ocenjujejo pri pouku posameznih predmetov. Dosežek učenca pri NPZ-ju je pomembna dodatna informacija o kakovosti in trajnosti učenčevega znanja. Zato je pomembno, da se dosežki učencev pri NPZ-ju na šoli analizirajo, da strokovni delavci šole skupaj s starši in učenci razmislijo o uspešnosti učencev

pri posamezni nalogi, se pogovorijo o njihovem načinu reševanja posamezne naloge, o napredku posameznega učenca in na tej podlagi načrtujejo nadaljnje učenje.

V knjižici, ki jo prebirate, boste našli številne koristne informacije v zvezi s potekom NPZ-ja. Na morebitna dodatna vprašanja boste odgovore dobili na šolah in na spletnih straneh Državnega izpitnega centra (www.ric.si).

Dragi učenke, učenci in starši, z NPZ-jem želimo prispevati k boljši kakovosti učenja, poučevanja in znanja, k enotnejšim merilom učiteljevega ocenjevanja znanja, dobiti vpogled v to, koliko v Sloveniji uresničujemo cilje, ki smo jih postavili z učnimi načrti, in prispevati k večji učinkovitosti in kakovosti celotnega osnovnošolskega izobraževanja v naši državi. To bomo dosegli le s pravilnim razumevanjem vloge in pomena NPZ-ja v našem sistemu. Želimo vam uspešno šolsko leto in dober dosežek pri NPZ-ju, v smislu jasne informacije o tem, kje ste bili pri dosedanjem učenju uspešni in kaj je mogoče še izboljšati, saj bo to dobra spodbuda za uspešno učenje v prihodnje.

Dr. Janez Vogrinc,
predsednik Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja

2 KAJ JE NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

Nacionalno preverjanje znanja je postopek, izpeljan tako, da vsi učenci v državi na isti dan rešujejo enake preizkuse znanja pod enakimi pogoji. Naloge pripravijo učitelji skupaj z drugimi strokovnjaki za posamezne predmete in strokovnjaki za sestavljanje preizkusov znanja. Preverja se le tisto znanje, ki ga vsebujejo učni načrti. Naloge se vrednotijo po enotnih, posebej pripravljenih merilih.

2.1 ČEMU NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA, KAJ ŽELIMO Z NJIM DOSEČI

Temeljni cilj nacionalnega preverjanja znanja je pridobiti dodatno informacijo o znanju učencev. Namenjena je učencem, njihovim staršem, učiteljem, šolam in sistemu na nacionalni ravni.

Z nacionalnim preverjanjem znanja želimo:

- prispevati k boljši kakovosti učenja, poučevanja in znanja,
- učinkovito sproti preverjati kakovost učnih načrtov,
- pripomoči k zagotavljanju enakih izobraževalnih možnosti za vse učenke in učence,
- prispevati k enotnejšim merilom učiteljevega ocenjevanja znanja,

- razvijati sposobnost učenk in učencev za kritično presojo lastnih dosežkov.

Osnovna šola po predpisanem postopku izvede nacionalno preverjanje znanja v 6. razredu iz slovenščine ali italijanščine oziroma madžarščine na narodno mešanih območjih, matematike in prvega tujega jezika, v 9. razredu pa iz slovenščine ali italijanščine oziroma madžarščine na narodno mešanih območjih, matematike in tretjega predmeta, ki ga določi minister. Tretji predmet v 9. razredu, v skladu s 64. členom *Zakona o osnovni šoli*, minister določi tako, da v septembru izmed obveznih predmetov 8. in 9. razreda izbere največ štiri predmete, iz katerih se bo v tekočem šolskem letu izvedlo nacionalno preverjanje znanja. Ti predmeti se nato preverjajo na štirih vzorcih vseh slovenskih šol, tako da se na vsaki šoli preverja le po en tretji predmet. Kateri tretji predmet se bo preverjal na posamezni šoli, prav tako v septembru določi minister s sklepom, ki se objavi na spletni strani ministrstva. To pomeni, da učenci ob zaključku osnovne šole ne opravljajo preverjanja iz vseh štirih tretjih predmetov, ampak le iz enega. Lahko pa preverjanje znanja iz preostalih treh tretjih predmetov samostojno izvede šola sama takoj po končanem uradnem preverjanju, če tako želi. Tako je šolam omogočeno, da lahko vsako leto z nacionalnim preverjanjem znanja preverijo znanje svojih učencev iz skupno šestih predmetov: poleg matematike in slovenščine (na narodno mešanih območjih italijanščine oziroma madžarščine) še iz štirih tretjih predmetov.

Opravljanje nacionalnega preverjanja znanja je obvezno za učence 6. in 9. razreda. Prostovoljno opravljajo NPZ le tisti učenci 6. in 9. razreda, ki so vključeni v prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom. Učenci priseljenci iz drugih držav, katerih materni jezik ni slovenski in se prvič vključijo v 6. in 9. razred osnovne šole v Sloveniji, opravljajo v tem šolskem letu nacionalno preverjanje znanja prostovoljno in z možnostjo določenih prilagoditev (podrobnejša navodila so sestavni del *Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli*).

Učencem se k nacionalnemu preverjanju znanja ni treba prijavljati s posamično prijavo, ker to uredi šola. Tisti učenci, ki se, v skladu z zakonodajo, prostovoljno odločijo za opravljanje NPZ-ja, pa oddajo posamično prijavnico na šoli. Učenci s posebnimi potrebami, ki želijo pri opravljanju NPZ-ja uveljavljati določene predpisane prilagoditve, morajo skupaj s šolo izpolniti obrazec *Uveljavljanje pravic učenca/-ke s posebnimi potrebami pri opravljanju nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli* (za vsak razred posebej).

Nacionalno preverjanje znanja se opravlja samo pisno in pri posameznem predmetu traja 60 minut.

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja so dodatna informacija o znanju učencev ter so izraženi v absolutnih in odstotnih točkah. Šole bodo ob zaključku šolskega leta od Državnega izpitnega centra prejele še dodatno analizo dosežkov v obliki kvalitativne oziroma opisne informacije o dosežkih učencev

pri nacionalnem preverjanju znanja. S podatki iz analize dosežkov si bodo šole oziroma učitelji, učenci in njihovi starši lahko dodatno pomagali pri ugotavljanju močnih in šibkih področij učenja ter usvajanja učne snovi, pa tudi pri pripravah na novo šolsko leto. Naj ob tem omenimo, da morajo ravnatelji osnovnih šol po zaključku NPZ-ja v posameznem šolskem letu, na podlagi analiz dosežkov po posameznih predmetih, pripraviti skupno poročilo o izvedbi in analizo dosežkov na njihovi šoli, kar je sestavni del letnega poročila o realizaciji letnega delovnega načrta šole.

Podroben opis načina opravljanja nacionalnega preverjanja znanja najdete v vsakoletnih *Navodilih za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli,* ki so objavljena na spletnih straneh Državnega izpitnega centra (www.ric. si). Tu najdete tudi temeljne informacije o načinu preverjanja znanja iz posameznih predmetov 6. in 9. razreda in si lahko ogledate preizkuse znanja iz preteklih šolskih let (http://www.ric.si/preverjanje_znanja/predmeti/).

2.2 KDAJ BODO UČENCI OPRAVLJALI NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

Nacionalno preverjanje znanja se izvede v enem roku, praviloma v maju tekočega šolskega leta. Konkretni datumi za tekoče šolsko leto so določeni s Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju, ki jih izda minister, pristojen za šolstvo, in so objavljeni na spletnih straneh Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport: www.mizs.gov.si/Delovna področja/direktorat za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo/osnovno šolstvo/šolski koledar za osnovne šole/šolsko leto - šolski koledar II. del/.

2.3 ALI NAJ BI SE UČENCI POSEBEJ PRIPRAVLJALI NA NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

Za nacionalno preverjanje znanja niso potrebne nobene posebne priprave, saj ni namen ocenjevati znanje posameznih učencev. Njihov dosežek ne vpliva na šolske ocene, na prehod v srednje šole pa le izjemoma, ob privolitvi učencev oziroma staršev. Z nacionalnim preverjanjem znanja učenci dobijo dodatno informacijo o svojem znanju, želimo pa pridobiti tudi vpogled, koliko v Sloveniji uresničujemo cilje, ki smo jih postavili z učnimi načrti. Zlasti učiteljem pa želimo poleg tega omogočiti, da lahko tudi na podlagi teh podatkov izboljšujejo kakovost svojega dela.

Najboljša podpora učencem pri nacionalnem preverjanju znanja je zato ravnanje in spodbuda staršev, ki je tudi sicer pomembna za uspeh otrok v šoli, in sicer:

- sprotno spremljanje otrokovega šolskega dela,
- stalen stik z učitelji in drugimi strokovnimi delavci šole,
- spodbuda in pomoč pri vsakdanjih šolskih obveznostih,
- pohvale za otrokova trud in prizadevanje,
- razumevanje otrokovih težav in pomoč pri njihovem premagovanju,
- izražanje naklonjenosti otroku tudi, ko mu ne gre, kakor bi si želeli.

2.4 KAKŠNO BO NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA ZA UČENCE S POSEBNIMI POTREBAMI

Do prilagojenega izvajanja so upravičeni le učenci z odločbami o usmeritvi in tisti, pri katerih so opravičljivi razlogi za prilagoditve (npr. poškodbe) nastali pred kratkim. Podrobnejša navodila za prilagojeno izvajanje nacionalnega preverjanja znanja so sestavni del *Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli*.

Prilagoditve so vezane na obliko preizkusa (npr. prepis v brajevo pisavo) in način izvajanja (npr. podaljšan čas pisanja, prekinitev pisanja, opravljanje NPZ v posebnem prostoru), sicer pa preizkus ostane enak in preverja znanje na ravni, primerni za učence, ki se izobražujejo po programih z enakovrednim izobrazbenim standardom. Učencu s posebnimi potrebami pripada ena oblika prilagojenega preizkusa znanja iz preglednice mogočih prilagoditev, ki je objavljena v *Navodilih za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja.*

Prilagoditve pri nacionalnem preverjanju znanja so odvisne od motnje oziroma primanjkljaja, opredeljenega v odločbi o usmeritvi. Za učenca se iz preglednice mogočih prilagoditev izbere samo take, ki jih dopušča oziroma opredeljuje z odločbo opredeljena motnja ali primanjkljaj.

2.5 KAKŠNO BO NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA ZA UČENCE, KI SO VKLJUČENI V PRILAGOJENE IZOBRAŽEVALNE PROGRAME Z NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM

Prostovoljno se nacionalnega preverjanja znanja ob koncu 6. razreda in 9. razreda lahko udeležijo tudi učenci s posebnimi potrebami, ki so vključeni v prilagojene izobraževalne programe z nižjim izobrazbenim standardom, v skladu s 67. členom *Zakona o osnovni šoli*.

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja za učenca nimajo nobenih posledic glede njegovega nadaljnjega izobraževanja in napredovanja. Pomagajo pa, ob interpretaciji razrednika ali učitelja posameznega predmeta, razumeti močne in šibke strani učenčevega znanja in potrebnost njegovega nadaljnjega prizadevanja ter objektivizirajo znanje primerjalno z njemu enakimi vrstniki.

Tudi za učence s posebnimi potrebami so cilji nacionalnega preverjanja znanja isti kakor za nacionalno preverjanje nasploh in so predstavljeni v točki 2.1. Podrobnejša navodila za njegovo izvajanje za učence, ki so vključeni v prilagojene izobraževalne programe z nižjim izobrazbenim standardom, so sestavni del *Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli*.

2.6 KAKO BO POTEKALO VREDNOTENJE PREIZKUSOV PRI NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA

Ob vsakem preizkusu znanja sestavljavci (t. i. predmetne komisije za posamezne predmete, iz katerih se opravlja nacionalno preverjanje znanja) pripravijo podrobna navodila za njegovo vrednotenje. Vrednotenje se opravi v skladu z navodili za izvedbo in posebej z navodili za vrednotenje posameznega predmeta. V šolskem letu 2012/2013 so učitelji nacionalne preizkuse začeli vrednotiti elektronsko. Učenci preizkuse še vedno rešujejo v papirni obliki, učitelji pa jih nato, po opravljeni digitalizaciji na Državnem izpitnem centru, ovrednotijo s pomočjo posebnega računalniškega programa. V tem postopku učitelj, ki vrednoti preizkus, ni seznanjen z identiteto učenca, ki je preizkus opravljal.

2.7 KDAJ IN KAKO LAHKO UČENCI IN NJIHOVI STARŠI POGLEDAJO UČENČEV OVREDNOTENI PREIZKUS NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

Učenci in njihovi starši imajo pravico do vpogleda v učenčev elektronsko ovrednoteni preizkus nacionalnega preverjanja znanja in izpis dosežkov v roku, določenem s *Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju* in *Koledarjem NPZ-ja*. Do navedenega gradiva bodo v okviru predvidenega časovnega obdobja lahko dostopali na spletni strani http://npz.ric.si z uporabo na šoli dodeljene šifre. Šola v okviru tega roka natančneje določi čas, ko se učenci v učiteljevi prisotnosti seznanijo s svojimi dosežki in ko se starši lahko seznanijo z dosežki svojega otroka. Izjemo glede načina vpogleda predstavljajo le tisti preizkusi učencev s posebnimi potrebami, ki jih zaradi prilagojene oblike ne bo možno digitalizirati; ti učenci bodo ovrednotene preizkuse na vpogled prejeli v tiskani obliki.

2.8 KDAJ IN KAKO BODO UČENCI IN NJIHOVI STARŠI OBVEŠČENI O UČENČEVIH DOSEŽKIH PRI NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA

Osnovna šola pisno obvesti učence o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja z obvestilom o dosežkih pri NPZ-ju, ki so izraženi v absolutnih in odstotnih točkah. Obvestilo o dosežkih pri NPZ-ju je priloga k spričevalu 6. razreda oziroma k zaključnemu spričevalu 9. razreda.

Z dosežki učencev na NPZ-ju so v elektronski obliki učenci in starši seznanjeni na spletni strani http://npz.ric.si. Do ovrednotenih preizkusov znanja, informacij o dosežkih in državnih povprečjih pri posameznih predmetih učenci in njihovi starši dostopajo s številko EMŠO in dodeljeno šifro, ki jo učenci prejmejo pri opravljanju prvega predmeta na NPZ-ju v tekočem šolskem letu. Učenci 9. razreda bodo lahko do dosežkov dostopali od 31. maja do 2. junija 2023; učenci 6. razreda pa od 6. do 8. junija 2023. Aplikacija bo med reševanjem poizvedb zaprta, po zaključku postopka pa zopet dostopna učencem in staršem.

Dodatna informacija o dosežkih učenca pri NPZ-ju v primerjavi z njegovimi vrstniki na šoli in v državi bo učencem in njihovim staršem po poizvedbah dostopna na isti spletni strani. V podrobnejši informaciji bodo v odstotnih točkah zapisani dosežek učenca, povprečje na šoli in povprečje v državi. Grafi bodo prikazovali delež vrstnikov na šoli in v državi, ki so pri NPZ-ju dosegli višje, enake ali nižje dosežke v primerjavi z učencem. Učenci 9. razreda bodo do dodatne informacije lahko dostopali od 12. junija 2023, učenci 6. razreda pa od 16. junija dalje do konca septembra 2023.

2.9 JE DOSEŽEK PRI NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA ISTO KOT ŠOLSKA OCENA

Dosežka na nacionalnem preverjanju znanja ni mogoče spremeniti v šolsko oceno. Razloga za to sta vsaj dva. Prvi je ta, da dosežek na nacionalnem preverjanju znanja pokaže le del tistega znanja, ki ga je mogoče preveriti pisno. V njem torej ni upoštevano tisto znanje, ki ga je mogoče preveriti le ustno ali praktično. Do največjih razlik med dosežkom na nacionalnem preverjanju znanja in šolsko oceno zato lahko pride pri predmetih, kot so šport, likovna in glasbena umetnost, tehnika in tehnologija, v manjši meri pa tudi pri vseh ostalih predmetih (npr. pri jezikih – govorne zmožnosti, naravoslovnih predmetih – eksperimentiranje, geografiji – ekskurzije). Drugi razlog je ta, da nacionalno preverjanje znanja pokaže znanje učencev z enim samim preizkusom, medtem ko šolske ocene odražajo način in uspešnost dela skozi vse šolsko leto. Seveda pa lahko oboje primerjamo in ob večjih odstopanjih tudi ugotavljamo, zakaj je do tega prišlo. Učitelji vam bodo pri iskanju pojasnil radi pomagali.

Iz dosežkov nacionalnega preverjanja lahko na primer ugotovimo, katere vsebine učnega načrta učenci obvladajo bolje in katere slabše, ali učenci dovolj dobro poznajo osnovna dejstva ter kako jih razumejo, ali jih znajo uporabljati (kritično primerjati, analizirati, sklepati, uporabiti v novih situacijah, se odločati, iskati nove izvirne rešitve in podobno). Na ta način lahko preverjamo, če so obstoječe oblike poučevanja in učenja dovolj dobre ali pa bi jih bilo potrebno spremeniti.

2.10 KAKŠNA BO PODROBNEJŠA OBRAZLOŽITEV O DOSEŽKIH UČENCEV PRI NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA ZA ŠOLE IN UČITELJE

Šole bodo ob zaključku šolskega leta prejele tudi dodatno analizo dosežkov v obliki zbirne opisne informacije o dosežkih učencev za predmete, iz katerih so njihovi učenci opravljali nacionalno preverjanje znanja. Tako se bodo seznanile z državnim in šolskim povprečnim dosežkom pri posameznem predmetu pa tudi po posameznih nalogah v preizkusih, učenec pa bo lahko v šoli dobil podrobnejšo obrazložitev dosežka.

Šole bodo z dodatno analizo prejele grafične predstavitve vseh dosežkov v državi in dosežkov na šoli ter opisno informacijo o dosežkih učencev pri naci-

onalnem preverjanju znanja in specifikacijske tabele s kvalitativnimi podatki, v katerih je vsaka naloga v preizkusu natančneje opisana z več vidikov.

Grafične predstavitve vseh dosežkov v državi in dosežkov na šoli ponazarjajo dosežke učencev v odstotnih točkah, porazdeljenih od najnižjega do najvišjega. Za vsak dosežek je s stolpičem prikazano število učencev v državi oziroma na šoli, ki so pri preizkusu imeli ta dosežek. V predstavitvah bodo označena štiri območja dosežkov: nižji, srednji, višji in najvišji dosežki.

Učitelji in strokovnjaki, ki so sestavljali preizkus, bodo s podrobnejšo analizo pripravili kvalitativne opise znanja, ki ga v splošnem predstavljajo dosežki v državi na teh območjih. Šole in posamezni učenci bodo s primerjavo svojega dosežka in tako pripravljenih opisov dosežkov (oziroma znanja, ki ga ti predstavljajo) lahko ugotavljali svoja močna in šibka področja v znanju, ki ga je meril preizkus. Opisna informacija o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja bo dosegljiva tudi na javno dostopnih spletnih straneh Državnega izpitnega centra (http://www.ric.si/preverjanje_znanja/statisticni_podatki/).

Na tem mestu želimo poudariti, da podatki o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja niso namenjeni neposrednim primerjavam med šolami iz več razlogov. V 64. členu *Zakona o osnovni šoli* je izrecno določeno, da se podatki in analize o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja ne smejo uporabiti za razvrščanje šol.

2.11 KAKŠNI SO ROKI HRANJENJA DOKUMENTACIJE O NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA

Dokumentacija o nacionalnem preverjanju znanja se, praviloma v elektronski obliki, hrani v arhivu šole eno leto po opravljenem preverjanju znanja. Šola lahko na pisno zahtevo učenca ali njegovih staršev pred uničenjem posreduje oziroma izroči učencu njegove preizkuse znanja.

Podatki o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja učencev 6. in 9. razreda bodo v skladu s predpisom, ki ureja dokumentacijo v osnovni šoli, vpisani v matično knjigo in matični list učenca, ki ju šola hrani trajno.

ZAKAJ PIŠEMO NPZ

Učiteljica: Si zadovoljen z dosežkom?

Učenec: Ne vem. Kaj sploh pomeni, da sem pisal 32 točk?

Učiteljica: Poglej graf porazdelitve dosežkov v državi. To je porazdelitev odstotnih točk vseh učencev v Sloveniji, ki so pisali NPZ iz matematike.

Učenec: Kaj pa so odstotne točke?

Učiteljica: Če si pisal 32 točk od 50 možnih, pomeni, da si dosegel 64 odstotnih točk. Odstotne točke dobiš tako, da dosežene točke deliš z vsemi možnimi točkami in pomnožiš s 100. Tvoj dosežek je obarvan rdeče, prikazuje pa ga tudi puščica.

Graf porazdelitve dosežkov v državi: Porazdelitev odstotnih točk vseh učencev v Sloveniji pri predmetu matematika (NPZ 2013, N = 17162)

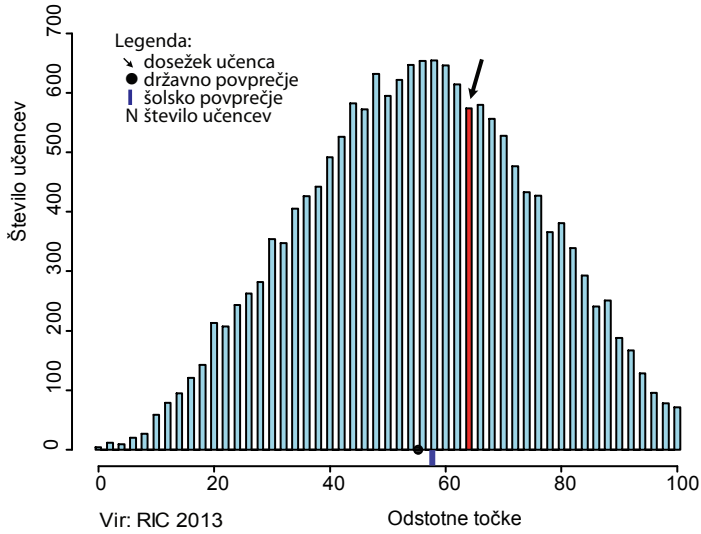

Učenec: Kaj pa pomeni okrogla pika?

Učiteljica: Ta pika predstavlja povprečno število odstotnih točk za vse učence v Sloveniji. Razbereš lahko, da je to povprečje približno 55 odstotnih točk. Verjetno vidiš tudi navpično modro črtico, ta pa predstavlja povprečni dosežek na naši šoli.

Učenec: Vidim, da je okrogla pika levo od mojega dosežka. Kaj to pomeni?

Učiteljica: Učenci, ki so levo od tvojega dosežka, so imeli nižje število odstotnih točk, učenci, ki so desno, pa višje. Okrogla pika je res levo od tvojega dosežka in to pomeni, da je tvoj dosežek višji od povprečnega števila odstotnih točk vseh učencev v Sloveniji.

Učenec: Zanima me, koliko učencev v Sloveniji je doseglo višje in koliko nižje število odstotnih točk kakor jaz.

Učiteljica: Iz grafa primerjave dosežkov v državi lahko razbereš, kolikšen delež tvojih sovrstnikov v Sloveniji ima nižje, enako ali višje število odstotnih točk. Več je tistih učencev – teh je kar 64 %, ki so dosegli nižje število odstotnih točk.

Graf primerjave dosežkov v državi pri predmetu matematika (NPZ 2013, N = 17162)

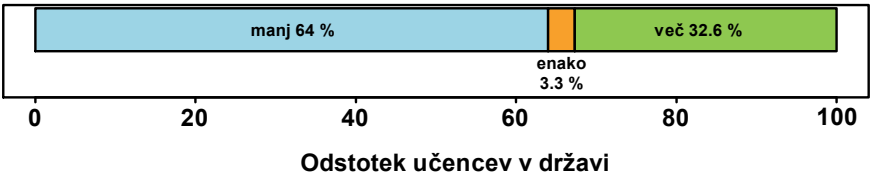

Učenec: Nekateri grafi porazdelitve dosežkov v državi so obarvani s štirimi barvami. Kaj pomenijo barve?

Graf porazdelitve dosežkov v državi z obarvanimi območji: Porazdelitev odstotnih točk vseh učencev v Sloveniji pri predmetu matematika (NPZ 2013, N = 17162)

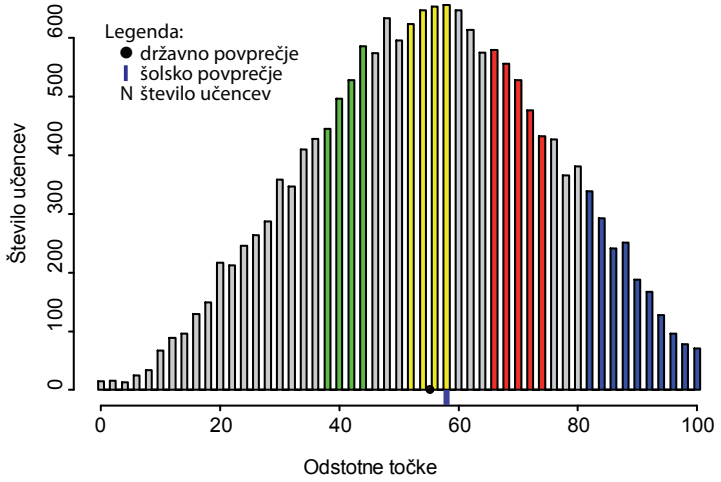

Vir: RIC 2013

Učiteljica: Stolpiči na grafu so obarvani različno, ker označujejo posebej izbrana območja nižjih, srednjih, višjih in najvišjih dosežkov. Sliši se zapleteno, vendar je pravzaprav preprosto: zeleno obarvani stolpiči predstavljajo učence, katerih dosežki so približno na spodnji četrtini porazdelitve dosežkov, rumeni učence z dosežki približno na sredini, rdeči učence z dosežki približno na zgornji četrtini, modri stolpiči pa predstavljajo učence z dosežki v zgornji desetini. Svetlo modri stolpiči predstavljajo vse ostale učence.

Učenec: Zakaj pa je to pomembno?

Učiteljica: Ta območja so posebej izbrana zato, da lahko dosežke pri preizkusu, ki predstavljajo določeno raven znanja, opišemo s konkretnimi nalogami, ki so jih učenci na teh območjih uspešno reševali.

Učenec: V zelenem območju so torej naloge, ki so jih uspešno reševali skoraj vsi učenci?

Učiteljica: Tako je.

Učenec: Ali mi lahko pokažete primer naloge iz tega območja?

Učiteljica: Seveda. Skoraj vsi učenci znajo po velikosti primerjati podatke iz preglednice.

Na NPZ je bilo možno doseči največ 50 točk pri vsakem predmetu. Iz preglednice je razvidno, koliko točk so dosegli Ana, Zala, Bor in Jan.

	Matematika	Slovenščina	3. predmet
Ana	23	19	15
Bor	16	21	25
Jan	41	45	37
Zala	30	27	32

Pri katerem predmetu je Ana dosegla največ točk? Pri matematiki.

(1 točka)

Učenec: Učenci z dosežki v rumenem območju so dosegli višje število odstotnih točk kakor učenci v zelenem območju. Ali to pomeni, da so naloge v rumenem območju zahtevnejše od nalog v zelenem območju?

Učiteljica: Tvoje razmišljanje je pravilno. Da si boš laže predstavljal, si oglejva nalogo iz rumenega območja, ki je, tako kakor naloga iz zelenega področja, povezana s podatki o NPZ-ju iz preglednice. Ta naloga preverja, ali učenec zna izračunati odstotek.

Koliko odstotkov točk je dosegel Jan pri slovenščini?

$\frac{45}{50} = \frac{9}{10} = \frac{90}{100} = 0,9$

Odgovor: Dosegel je 90% točk.

(1 točka)

Učenec: Ta naloga pa res ni težka, čeprav je naloga iz zelenega območja še lažja.

Učiteljica: Poglej, tvoj dosežek je nad rumenim območjem. Učencem s podobnim dosežkom, kot je tvoj, se naloge iz zelenega in rumenega območja večinoma ne zdijo zahtevne.

Učenec: Katere naloge pa so bile bolj zahtevne za reševanje?

Učiteljica: Na primer naloge iz rdečega območja. Oglejva si eno, ki preverja razumevanje odnosov med števili v številskem izrazu.

V danem izrazu $7+3\cdot7-7-7=0$ postavi oklepaje tako, da bo vrednost izraza enaka 0.

$7+3\cdot(7-7)-7=0$

(1 točka)

Učenec: Res je. To ni lahka naloga.

Učiteljica: Vendar so naloge iz modrega območja še zahtevnejše.

Učenec: Ali res? Mi lahko navedete še primer naloge, ki sodi v modro območje?

Učiteljica: Ja seveda. To je zahtevnejša naloga. Preverja, ali učenec zna iz besedila nastaviti enačbo in jo tudi rešiti z ustreznimi računskimi operacijami.

Za katero vrednost spremenljivke m ima izraz $(m-1)^2-(m-1)(m+1)$ vrednost 0?

Reševanje:

$(m-1)^2-(m-1)\cdot(m+1)=0$

$m^2-2m+1-m^2+1=0$

$-2m+2=0$

$m=1$

Odgovor: Za vrednost spremenljivke $m=1$.

(1 točka)

Učenec: Sedaj razumem razliko v zahtevnosti med nalogami iz obarvanih območij.

Učiteljica: Dobro. Potem tudi razumeš, da drugi učenci v državi, ki imajo podoben dosežek kot ti, uspešno rešujejo večino nalog, ki so razvrščene v rumeno in zeleno območje, in manj uspešno naloge, ki so razvrščene v rdeče in modro območje.

Učenec: Kaj pa moj dosežek pomeni glede na druge učence naše šole?

Učiteljica: Poglej graf porazdelitve dosežkov z obarvanimi območji na naši šoli. Učenci, ki so levo od tvojega dosežka, so imeli nižje število odstotnih točk, učenci, ki so desno, pa višje. Iz grafa lahko razbereš, da je več tistih učencev, ki so dosegli nižje število odstotnih točk.

Graf porazdelitve dosežkov z obarvanimi območji na šoli: Porazdelitev odstotnih točk učencev na naši šoli pri predmetu matematika (NPZ 2013, N = 75)

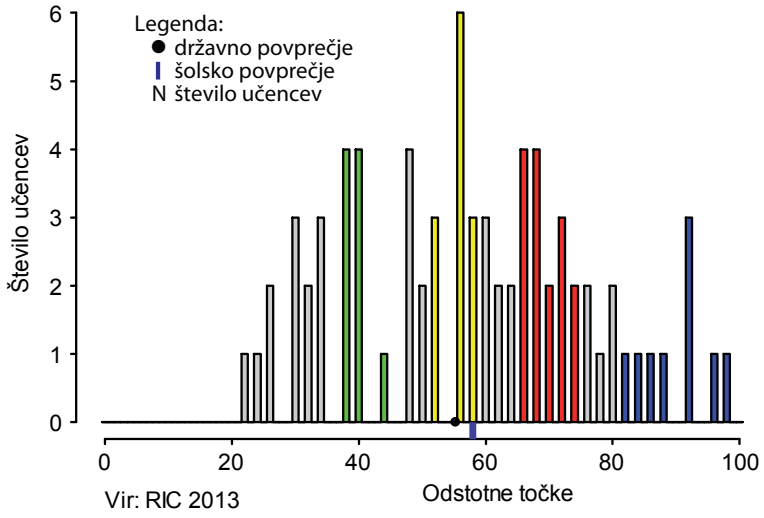

Učiteljica: Še bolje se to vidi iz grafa primerjave dosežkov na naši šoli. Na tem grafu so prikazani deleži učencev, ki so pisali manj, enako ali več kakor ti.

Graf primerjave dosežkov na šoli (NPZ 2013, N = 75)

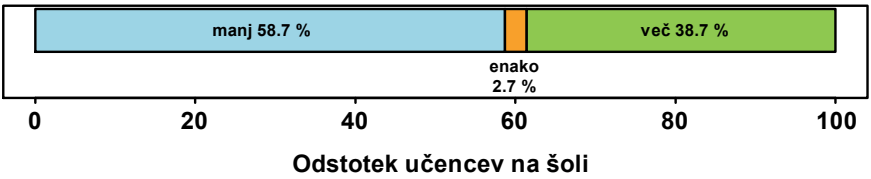

Učenec: Kje pa lahko pogledam, katere naloge sem uspešno reševal?

Učiteljica: Poglej v svoj preizkus znanja in tam boš videl, katere naloge si pravilno rešil. Takih nalog je v tvojem primeru 32, kar je enako številu točk, ki si jih prejel pri NPZ-ju. Uspešno si rešil vse naloge iz zelenega območja, skoraj vse naloge iz rumenega območja, nekaj več kot polovico nalog iz rdečega območja in pet nalog iz modrega območja.

Učenec: Kaj pravilno rešene naloge povejo o mojem znanju iz matematike?

Učiteljica: Naloge, ki si jih rešil pravilno, nakazujejo znanje matematike, ki ga na splošno povzemajo opisi znanj za zeleno, rumeno, rdeče in modro območje iz preglednice Opisi dosežkov pri NPZ-ju. Iz opisov v preglednici lahko povzamemo, da si z rutinskimi postopki reševanja seznanjen, uporabljati znaš ustrezne strategije reševanja v preprostih in znanih situacijah ter tudi pri nekaterih kompleksnih problemih. Iz rumenega območja nisi rešil samo naloge 6.a, pri kateri je bilo potrebno iz podatkov prepoznati pravokotni trikotnik in utemeljiti odgovor z vsoto notranjih kotov, kar je lahko tudi posledica manjše pozornosti ali malce treme.

Preglednica: Opisi dosežkov pri NPZ -ju

ZELENO OBMOČJE Učenci pokažejo osnovno matematično znanje o številih in številskih izrazih, obdelavi podatkov in reševanju enačb. Prepoznajo osnovne geometrijske pojme.
RUMENO OBMOČJE Učenci uporabljajo zgolj preproste postopke ali preproste miselne sklepe.
RDEČE OBMOČJE Učenci uporabljajo ustrezne strategije pri izvajanju kompleksnejših rutinskih postopkov in pri reševanju problemov.
MODRO OBMOČJE Učenci uporabljajo ustrezne strategije pri reševanju kompleksnih problemov iz geometrije in iz algebre, rešitve kritično vrednotijo in utemeljijo.

Učenec: Aha, zdaj razumem, kaj pomenijo dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja. Vidim, da bi z več sprotnega učenja lahko dosegel še boljši rezultat.

Opomba: Primeri nalog so iz preizkusov znanja NPZ iz matematike, 3. obdobje, redni rok 2013. Fotografije so iz OŠ Ledina, 25. maja 2007.

3 KATERI PRAVNI AKTI DOLOČAJO IN UREJAJO NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA V OSNOVNI ŠOLI

***3.1* Nacionalno preverjanje znanja določa *Zakon o osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo in 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in št. 46/16 – ZOFVI-K)**

***3.2* Podrobneje ureditev nacionalnega preverjanja znanja predpisujejo še:**

- *Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 30/13 in št. 49/17),
- *Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole* (Uradni list RS, št. 50/12, št. 56/12 – popr., št. 20/19, št. 36/19 in št. 56/22),
- *Pravilnik o dokumentaciji v osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 61/12, št. 51/13 in št. 44/21).

4 NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA V ŠOLSKEM LETU 2022/2023

POVZETEK

- Nacionalno preverjanje znanja je za učence 6. in 9. razreda osnovne šole obvezno, (razen za učence 6. in 9. razreda, ki so vključeni v prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom ter za učence priseljence iz drugih držav, ki v tekočem šolskem letu prvič obiskujejo osnovno šolo v Sloveniji, v skladu s 64. in 67. členom *Zakona o osnovni šoli*);
- nacionalno preverjanje znanja učenci opravljajo v enem roku, in sicer praviloma v mesecu maju;
- učenci opravljajo nacionalno preverjanje znanja na šoli, na katero so vpisani;
- preverjanje se opravlja pisno in pri posameznem predmetu traja 60 minut;
- šola mora učencem in njihovim staršem omogočiti vpogled v ovrednotene pisne naloge nacionalnega preverjanja znanja v skladu s Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju ministra za izobraževanje, znanost in šport ter *Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja* Državnega izpitnega centra;
- dosežek učencev, izražen v absolutnih in odstotnih točkah, se vpiše v *Obvestilo o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja*.

5 KOLEDAR NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA V ŠOLSKEM LETU 2022/2023 – DATUMI, KI JIH NE SMETE SPREGLEDATI

		6. razred	9. razred
1. september 2022	Objava sklepa ministra za izobraževanje, znanost in šport o izboru največ štirih predmetov za določitev tretjega predmeta, iz katerega se bo izvedlo nacionalno preverjanje znanja, ter določitvi šol, v katerih se bo preverjalo znanje z nacionalnim preverjanjem znanja iz določenega tretjega predmeta.		√
4. maj 2023	Nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine ali madžarščine ali italijanščine.	√	√
8. maj 2023	Nacionalno preverjanje znanja iz matematike.	√	√
10. maj 2023	Nacionalno preverjanje znanja iz tretjega predmeta.		√
10. maj 2023	Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine ali nemščine.	√	
31. maj 2023	Šola seznani učence z dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja.		√
31. maj – 2. junij 2023	Učencem in njihovim staršem šola omogoči vpogled v ovrednotene naloge. Učenci se skupaj s starši odločajo za strokovno presojo o pravilnosti vrednotenja nalog (poizvedba).		√
2. junij 2023	Šola do tega roka posreduje Ricu podatke o poizvedbah.		√
6. junij 2023	Šola seznani učence z dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja.	√	

6. – 8. junij 2023	Učencem in njihovim staršem šola omogoči vpogled v ovrednotene naloge. Učenci se skupaj s starši odločajo za strokovno presojo o pravilnosti vrednotenja nalog (poizvedba).	√	
8. junij 2023	Šola do tega roka posreduje Ricu podatke o poizvedbah.	√	
15. junij 2023	Razdelitev obvestil o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja.		√
23. junij 2023	Razdelitev obvestil o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja.	√	

6 VIRI:

1. *Izhodišča nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli* (maj 2022), pripravila Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja.
2. *Zakon o osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo in 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in št. 46/16 – ZOFVI-K).
3. *Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 30/13 in št. 49/17).
4. *Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole* (Uradni list RS, št. 50/12, št. 56/12 – popr., št. 20/19, št. 36/19 in št. 56/22).
5. *Pravilnik o dokumentaciji v osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 61/12, št. 51/13 in št. 44/21).
6. *Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli 2022/2023.*